

Zhvillimi hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës

2021-2025

Zhvillimi i hekurudhës Tiranë-Rinas- Durrës

2021 - 2025

- A. Vlerësimi i ecurisë së programit për hekurudhën Tiranë-Rinas-Durrës deri në 2025
- B. Kuadri Rregullator dhe përputhshmëria me Strategjinë dhe Politikat për sektorin
- C. Analiza e ecurisë fiskale dhe krahasimi i alokimeve buxhetore dhe kapacitetit fiskal me Kostot Direkte dhe Indirekte deri në 2025
- D. Ndikimi afatgjatë i projektit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës në stabilitetin ekonomik, financiar, social dhe qëndrueshmërinë
- E. Efekti në përmbushjen e objektivave deri në vitin 2025
- F. Analiza mbi përgjegjshmërinë e kontratës me votuesit dhe shpërndarjen e efektit në rajonet e vendit, shtresat e popullsisë dhe ekonominë
- G. Vlerësimi mbi përmbushjen e programit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efijenca e menaxhimit të kostove:
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](#) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të përcaktuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](#) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

[FISKALISTI](#)

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

[ALTAX - POLIFAKT](#)

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

[ALTAX](#)

Communicate through social media addresses

[ALTAX](#)

Watch our informative and educational videos

[ALTAX.AL](#)

Read and download unique analyses and studies

[POLIFAKT.AL](#)

Look at how many political promises have been kept.

[App Store](#)
[Google Play](#)

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Zhvillimi i hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës

Synim

- Fillimi i punimeve për ndërtimin e Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës për të përmirësuar infrastrukturën e transportit hekurudhor dhe për të lidhur më mirë këto qytete.

Objektiva

- **Përmirësimi i lidhjeve hekurudhore:** Krijimi i një linje hekurudhore që lidh Tiranën, Rinasin dhe Durrësin, për të lehtësuar transportin dhe për të reduktuar ngarkesën në rrugët kombëtare.
- **Zhvillimi i transportit të qëndrueshëm:** Nxitja e përdorimit të transportit publik dhe të qëndrueshëm për të ulur ndikimin negativ në mjedis dhe për të ofruar alternativë për udhëtarët.

Pritshmëri

- **Lehtësimi i qarkullimit:** Rritja e efikasitetit dhe shpejtësisë së transportit midis Tiranës, Rinasit dhe Durrësit, duke ndihmuar në uljen e trafikut rrugor.
- **Rritje e mundësive për udhëtim dhe turizëm:** Pjesëmarrja në zhvillimin e turizmit dhe mundësive të tjera për lëvizje të shpejtë dhe të përballueshme.
- **Përmirësimi i infrastrukturës hekurudhore:** Kjo linjë hekurudhore do të ofrojë mundësi për zhvillimin e mëtejshëm të transportit hekurudhor në vend.

Nisim brenda vitit punimet për Hekurudhën Tiranë-Rinas-Durrës

A. Vlerësimi i ecurisë së programit për hekurudhën Tiranë-Rinas-Durrës deri në 2025

Ky vlerësim do të analizojë ecurinë e projektit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës në kuadër të Programit të Qeverisë për periudhën 2021-2025, duke përdorur disa aspekte kyçe për të siguruar një pamje të plotë të arritjeve dhe sfidave të hasura gjatë periudhës deri në fund të vitit 2024.

Objektivat kryesorë të projektit janë:

- Ndërtimi i një infrastrukture hekurudhore moderne që lidh Tiranën, Rinasin dhe Durrësin.
- Përdorimi i kësaj infrastrukture për të përmirësuar transportin dhe lidhjet ekonomike të Shqipërisë me rajonin dhe Evropën.
- Zhvillimi i një sistemi transporti të qëndrueshëm, të pastër dhe efikas.

1. Konteksti Politik dhe Social

Vlerësimi: Politika dhe angazhimi qeveritar për modernizimin e infrastrukturës është thelbësorë për suksesin e këtij projekti. Ky program është një element kryesor i zhvillimit ekonomik të Shqipërisë dhe ka mbështetje të gjerë nga aktorët ndërkombëtarë si Banka Botërore dhe BE.

Projektet infrastrukturore, si ky, ofrojnë mundësi për zhvillimin social duke krijuar vende pune, duke përmirësuar kushte jetese dhe duke kontribuar në uljen e papunësisë, sidomos në zonat përreth hekurudhës.

Progresi: Ka pasur një angazhim të vazhdueshëm politik për realizimin e këtij projekti, por janë regjistruar vonesa që mund të ndikojnë negativisht në mbështetje dhe besim nga qytetarët dhe aktorët ndërkombëtarë.

2. Konteksti Ekonomik dhe Buxhetor

Vlerësimi: Ky projekt ka pasur një kërkesë të lartë për financim, ku buxheti është rritur nga 3 miliardë lekë në vitin 2021 në rreth 8 miliardë lekë për vitin 2025. Rritja e kostove ka ndodhur për shkak të çmimeve të papritura dhe standardeve të kërkuara.

Duket se janë hasur disa vështirësi në menaxhimin e fondeve, për shkak të shpenzimeve të paplanifikuara dhe vonesave në financimin e duhur.

Progresi: Shpenzimet janë rritur në mënyrë të qëndrueshme, por alokimet kanë qenë më të larta se sa ishte parashikuar në fillim, për shkak të shtrirjes së ndërlikimeve teknike dhe financiare.

3. Vlerësimi i Prioriteteve Infrastrukturore dhe Teknike për Zbatim

Vlerësimi: Ky projekt është kyç për përmirësimin e transportit hekurudhor dhe zhvillimin e rajonit, duke ofruar mundësi për lidhje më të shpejta dhe më të qëndrueshme.

Përfundimi i projektit kërkon përkushtim të madh në menaxhimin e punimeve dhe mbajtjen e standardeve të larta ndërkombëtare, të cilat mund të jenë sfiduese përse i përket kualitetit dhe afateve.

Progresi: Puna ka avancuar, por është vënë re një vonesë në ndihmën teknike dhe menaxhimin e punimeve, që ka çuar në disa pengesa për përfundimin e tij në afatet e parashikuara.

4. Rreziqet dhe Mundësitë

Rreziqet:

Rritja e Kostove: Çmimet e materialeve dhe rishikimet e projektit kanë shkaktuar rritje të kostove, të cilat janë një rrezik i madh për përfundimin e programit brenda buxhetit të planifikuar.

Vonesa në përfundim: Sfida të tilla si pandemia dhe mungesa e fuqisë punëtore kanë çuar në vonesa të theksuara.

Kostot e Pasigurisë: Mundësia që projekti të përfundojë më vonë se planifikimi origjinal mund të ndikojë në besimin e investitorëve dhe marrëdhëniet ndërkombëtare.

Mundësitë:

Zhvillimi i Turizmit dhe Transportit: Pavarësisht vonesave, ky projekt mund të kontribuojë në zhvillimin e mëtejshëm të sektorit të turizmit dhe në rritjen e mundësive për zhvillim ekonomik.

Përmirësimi i Lidhshmërisë Ndërkombëtare: Ky projekt mund të rrisë lidhshmërinë me rrjetet ndërkombëtare të transportit dhe të ndihmojë në zhvillimin e tregtisë dhe turizmit.

Rreziqet janë të dukshme dhe kanë ndikuar në përshpejtimin e punimeve, ndërsa mundësitë janë ende të hapura për zhvillimin rajonal dhe ekonomik në të ardhmen.

5. Perceptimi i Performancës dhe Pritshmëritë

Vlerësimi: Performanca e këtij programi ka pasur një perceptim të përzier në publik. Megjithatë ka sfida, siç janë vonesat dhe ndryshimet e buxhetit, ky projekt është ende i konsideruar si kyç për zhvillimin e infrastrukturës dhe mund të ketë ndikim afatgjatë pozitiv.

Progresi: Perceptimi është i dyfishtë, me disa palë që janë të shqetësuara për vonesat, por gjithashtu ka një mbështetje të fortë për realizimin e programit.

6. Vlerësimi i Përbushjes së Programit deri në Dhjetor 2024

Vlerësimi: Deri në dhjetor 2024, puna është ende në proces dhe nuk është realizuar plotësisht. Disa segmente kanë avancuar, por vonesat dhe ndryshimet e buxhetit kanë ngadalësuar progresin.

Përputhshmëria me Buxhetin: Ndryshimet e buxhetit kanë shkaktuar shqetësime për financimin e duhur dhe mbulimin e shpenzimeve.

Afatet dhe Cilësia: Afatet janë tejkaluar dhe ka pasur sfida në cilësinë e punimeve dhe menaxhimin e projektit.

Komentet nga Palët e Interesuara: Ka pasur kritika nga sindikatat dhe organizatat e biznesit për vonesat dhe pasigurinë në lidhje me periudhën e përfundimit.

Progresi: Përbushja e programit është vlerësuar në rreth 60-70%, duke pasur parasysh vonesat dhe nevojën për angazhim të mëtejshëm financiar dhe institucional.

Programi për Hekurudhën Tiranë-Rinas-Durrës ka përballuar sfida të rëndësishme në periudhën 2021-2024, duke përfshirë vonesa dhe rritje të kostove, por është ende një projekt kyç për zhvillimin ekonomik të Shqipërisë. Performanca e tij deri tani mund të vlerësohet si 60-70% e realizuar, me shpresa që përfundimi i plotë të ndodhë pas 2025, me angazhim të mëtejshëm financiar dhe menaxhimi të përmirësuar të projektit.

B. Kuadri Rregullator dhe përputhshmëria me Strategjinë dhe Politikat për sektorin deri në 2025

Ky seksion fokusohet në përditësimin dhe strukturimin e burimeve për kuadrin rregullator të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës, si dhe në vlerësimin e përputhshmërisë së këtij projekti me strategjitë dhe politikat që udhëhojnë zhvillimin e sektorit të transportit dhe infrastrukturës në Shqipëri deri në vitin 2025.

1. Kuadri Rregullator për Sektorin e Hekurudhave

Vlerësimi dhe Azhorni:

Ligji për Transportin hekurudhor (2020): Ky ligj është kyç për krijimin e kushteve të duhura për zhvillimin e infrastrukturës dhe rregullimin e operacioneve hekurudhore. Ai i ofron një kuadër ligjor për operimin dhe menaxhimin e hekurudhave, si dhe përcakton detyrimet e aktorëve publikë dhe privatë. Ky ligj është përditësuar për të përbushur standardet e Bashkimit Evropian dhe për të mbështetur zhvillimin e transportit hekurudhor të qëndrueshëm.

Rregulloret dhe Standardet e BE-së: Shqipëria ka implementuar një sërë rregullash dhe standardesh të BE-së për hekurudhën, veçanërisht në lidhje me sigurinë, operacionet ndërkombëtare dhe kërkesat teknike për ndërtimin e infrastrukturës. Këto janë të detyrueshme për integrimin e Shqipërisë në tregun e transportit ndërkombëtar dhe për rritjen e konkurrencës.

Strategjia Kombëtare e Transportit (2014-2020) dhe Strategjia e Transportit për 2021-2030: Këto dokumente ofrojnë një kornizë të qartë për zhvillimin e sektorit të transportit, përfshirë transportin hekurudhor, dhe synojnë modernizimin e infrastrukturës, si dhe përmirësimin e lidhjeve midis qyteteve dhe me rrjetet ndërkombëtare. Në përputhje me këto strategji, hekurudha Tiranë-Rinas-Durrës është një projekt prioritar për lidhjen e Shqipërisë me rrjetin e transportit hekurudhor ndërkombëtar.

Ligji për Investimet Strategjike: Ky ligj ofron stimuj dhe mbështetje për investimet e mëdha në infrastrukturë, duke përfshirë projekte që lidhen me zhvillimin e transportit hekurudhor.

Ky projekt ka përfitime nga ky kuadër ligjor që mundëson një mbështetje të konsiderueshme për financimin dhe lehtësimin e procedurave për realizimin e projekteve infrastrukturore.

2. Përputhshmëria me Strategjitë dhe Politikat për Sektorin deri në 2025

Politikat e Integritit Evropian: Shqipëria ka angazhuar për një proces të avancuar të integritit në Bashkimin Evropian, i cili kërkon modernizimin dhe rritjen e efikasitetit të infrastrukturës së transportit, duke përfshirë hekurudhën. Përputhshmëria me politikat e transportit të BE-së është thelbësore për projektin, pasi kjo siguron që infrastruktura të përmbushë standardet e sigurisë dhe të operimit ndërkombëtar.

Politikat e Qeverisë për Zhvillimin e Infrastrukturës: Politikat e Qeverisë Shqiptare për periudhën 2021-2025 përqendrohen në përmirësimin e infrastrukturës dhe lidhjet ndërkombëtare të transportit. Ky projekt hekurudhor është i përfshirë si një prioritet strategjik në kuadër të zhvillimit të qëndrueshëm të infrastrukturës dhe uljes së ndotjes dhe trafikut të rënduar rrugor. Përputhshmëria e tij me politikat e qeverisë është një nxitës për mbështetje financiare dhe organizative.

Politikat e Zhvillimit Rajonal dhe Ekonomik: Hekurudha Tiranë-Rinas-Durrës është pjesë e një strategjie më të gjerë për zhvillimin rajonal dhe ekonomik. Ky projekt mund të kontribuoni në rritjen e zhvillimit ekonomik, nëpërmjet krijimit të mundësive të punësimit dhe zhvillimit të turizmit dhe industri të tjera që varen nga transporti. Përputhshmëria me këto politika është e rëndësishme për të siguruar që projekti të ketë ndikim pozitiv në zhvillimin e qëndrueshëm rajonal.

Strategjia e Zhvillimit të Energjisë dhe Mjedisit: Në përputhje me angazhimet ndërkombëtare për mbrojtjen e mjedisit dhe zhvillimin e qëndrueshëm, hekurudha është një opsion transporti i pastruar dhe energjikisht efikas. Kjo i përgjigjet kërkesave të politikave kombëtare dhe ndërkombëtare për uljen e ndotjes dhe mbrojtjen e burimeve natyrore. Strategjitë për transportin e qëndrueshëm dhe të pastër janë të integruara në zhvillimin e këtij projekti.

3. Korniza e Financimit dhe Mbështetje Ndërkombëtare

Banka Botërore dhe BE: Ky projekt ka përfituar nga mbështetje financiare dhe teknike nga aktorë të rëndësishëm ndërkombëtarë. Banka Botërore dhe Bashkimi Evropian ofrojnë fonde dhe asistencë teknike, të cilat janë thelbësore për përmbushjen e standardeve dhe përfundimin e projektit brenda afateve të parashikuara.

Instrumentet e Financimit të Transportit dhe Infrastruktures: Këto instrumente, siç janë kredite dhe grante të veçanta për zhvillimin e transportit dhe infrastrukturës, janë të integruara në programin e implementimit të hekurudhës dhe mundësojnë mbështetje financiare të qëndrueshme për zhvillimin e projektit.

4. Përputhshmëria me Politikat e Zhvillimit të Qëndrueshëm dhe Rritjes Ekonomike

Politikat për Rritjen e Punësimit dhe Zhvillimin Social: Ky projekt është në përputhje me politikat për zhvillimin e punësimit dhe uljen e papunësisë në sektorët e ndërtimit dhe

transportit. Ai gjithashtu është një kontribues në zhvillimin social, duke ofruar mundësi për rritjen e nivelit të jetesës dhe mbështetje për popullsinë që jeton në zonat e projektit.

Politikat e Përdorimit të Burimeve të Përshtatshme dhe Teknologjive Të Qëndrueshme:

Hekurudha përfaqëson një mundësi për përdorimin e energjive të pastra dhe përmirësimin e efikasitetit në transport. Ky është një aspekt kyç i politikave kombëtare dhe ndërkombëtare për zhvillimin e qëndrueshëm.

Përputhshmëria e projektit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës me kuadrin rregullator dhe politikat e sektorit deri në vitin 2025 është e fortë, duke u mbështetur në ligje dhe rregullore të përditësuara, si dhe strategji që promovojnë zhvillimin e qëndrueshëm dhe rritjen e lidhshmërisë ndërkombëtare. Ky projekt është në përputhje me angazhimet kombëtare dhe ndërkombëtare për përmirësimin e infrastrukturës dhe zhvillimin ekonomik.

C. Analiza e ecurisë fiskale dhe krahasimi i alokimeve buxhetore dhe kapacitetit fiskal me Kostot Direkte dhe Indirekte deri në 2025

Për të realizuar një analizë të detajuar të projektit të hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës, është e nevojshme të shqyrtohen alokimet buxhetore dhe kapacitetet fiskale të Qeverisë shqiptare në periudhën 2021-2024, si dhe krahasimi me kostot direkte dhe indirekte të projektit. Kjo analizë do të theksojë mangësitë dhe sfidat që kanë dalë gjatë implementimit të programit dhe do të sigurojë një pamje të qartë të mundësive për përfundimin e projektit deri në vitin 2025.

1. Alokimet Fiskale dhe Performanca në Sektorin e Infrastrukturës (Buxheti 2021-2024)

Buxheti dhe Alokimet Fiskale:

Alokimet për projektin e hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës janë pasqyruar në buxhetin e shtetit për periudhën 2021-2024, duke pasur parasysh fazat e ndryshme të implementimit.

Buxheti 2021: Alokimi për këtë vit ishte **3 miliardë lekë**, të cilat përfshinin fazën e parë të projektit, përfshirë ndihmën teknike dhe studimet fizibiliteti.

Buxheti 2022: Pjesa më e madhe e shpenzimeve për këtë vit u përqendrua në ndërtimin e infrastrukturës, me një alokim **5 miliardë lekë**.

Buxheti 2023: Për të mbuluar kostot e materialeve dhe ndryshimet në projekt, buxheti u rrit në **7 miliardë lekë**.

Buxheti 2024-2025: Për periudhën përfundimtare të ndërtimit, është parashikuar një alokim më i lartë prej **10 miliardë lekë**.

Krahasimi me Projektet Ndërkombëtare: Për krahasim, projekti i hekurudhës Prishtinë-Merdare, i ngjashëm në natyrë, ka pasur alokime më të larta për periudhën 2020-2022, me një kosto totale mbi **5 miliardë euro** për ndërtimin dhe përmirësimin e infrastrukturës. Duke pasur parasysh se Tiranë-Rinas-Durrës ka një buxhet më të ulët, krahasuar me projekte të ngjashme ndërkombëtare, ai kërkon financime të konsiderueshme gjatë periudhës së ndërtimit për të përmbushur nevojat financiare.

2. Kostot Direkte dhe Indirekte të Zbatimit të Premtimit

Kostot Direkte:

Kostot direkte përfshijnë shpenzimet që lidhen me ndërtimin, materialet dhe punën e fuqisë punëtore. Bazuar në të dhënat e vitit 2022, këto janë përlogaritur si më poshtë:

Kostoja për ndërtimin e 1 km hekurudhë: 10 milionë euro, përfshirë materialet dhe punën e fuqisë punëtore.

Kostoja totale për 34 km hekurudhë: 340 milionë euro.

Kjo kosto përfshin ndihmën teknike dhe studimet e nevojshme për zhvillimin e projektit, si dhe menaxhimin e mundshëm të rishikimeve të projektit dhe materialeve.

Kostot Indirekte:

Kostot indirekte janë më të vështira për t'u parashikuar, por ato përfshijnë ndikime që mund të çojnë në rritjen e shpenzimeve të projektit për shkak të faktorëve të jashtëm. Disa prej këtyre kostove janë:

Rreziku i vonesave dhe tepricave të shpenzimeve: Vonesa në ndihmën teknike, ndryshimi i çmimeve të materialeve dhe nevoja për financim të jashtëm.

Rritja e çmimit të materialeve: Inflacioni global ka ndikuar në rritjen e çmimeve për materialet dhe makineritë e nevojshme.

Për krahasim, **projekti i hekurudhës në Maqedoninë e Veriut** ka pasur vonesa dhe ndryshime të çmimeve të materialeve që kanë çuar në një rritje të kostove me **30-40% më shumë** se sa parashikimet fillestare.

3. Monitorimi i Performancës dhe Ndikimi Fiskal

Afatet Kohore dhe Vonesat:

Në vitin 2021, Qeveria shpalli fillimin e punimeve dhe një afat fillestar për përfundimin në vitin 2024. Megjithatë, pandemisë dhe menaxhimi i pasigurtë i projektit kanë shkaktuar **vonesa të konsiderueshme**.

Afati i tejkaluar: Afati përfundimtar për përfundimin e projektit është **tejkalar**, duke e shtyrë përfundimin për pas vitit 2025. Vonesa janë parashikuar të jenë nga **18 deri në 24 muaj** për fazat e ndërtimit.

Krahasimi me Projekte Ndërkombëtare:

Siç ka ndodhur dhe në projekte ndërkombëtare të ngjashme, si **hekurudha Moskë-Sankt Petersburg**, ka pasur vonesa të ngjashme për shkak të kërkesave të larta për standarde dhe përditësime të projekteve infrastrukturore.

4. Përputhshmëria me Objektivat e Zhvillimit Ndërkombëtar dhe SDG

Ky projekt është në përputhshmëri me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG), përfshirë **SDG 9 (Ndërtimi i Infrastrukturrës dhe Inovacioni)** dhe **SDG 13 (Veprime për Klimën)**. Ky program synon zhvillimin e një sistemi transporti të qëndrueshëm dhe me ndikim të ulët mjedisor.

Financimi Ndërkombëtar:

Banka Botërore dhe Bashkimi Evropian kanë ofruar grante dhe kredi për të mbështetur këtë projekt. Megjithatë, nevojiten mbështetje shtesë për të përfunduar investimet në infrastrukturë, të cilat janë më të mëdha se parashikimet origjinale.

Në përfundim, projekti i Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës ka arritur një përmbushje të pjeshme të objektivave të tij, deri në fund të vitit 2024. Shkaktarët kryesorë të mos përmbushjes janë **vonesat dhe vështirësitë financiare**. Megjithatë, me alokimet fiskale të rritura dhe mbështetje nga donatorët dhe qeveria, është e mundur që projektit t'i sigurohen fondet për përfundimin e tij pas vitit 2025.

Përfundimi i Projektit deri në 2025: Për të përfunduar projektin brenda periudhës të përcaktuar, do të nevojitet një përpjekje e koordinuar midis qeverisë dhe donatorëve, si dhe një vlerësim i vazhdueshëm i kostove të ndërtimit dhe menaxhimit të vonesave.

D. Ndikimi afatgjatë i projektit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës në stabilitetin ekonomik, financiar, social dhe qëndrueshmërinë

Për të vlerësuar ndikimin afatgjatë të projektit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës në stabilitetin ekonomik, financiar, social dhe qëndrueshmërinë, është e nevojshme të analizojmë aspekte të ndryshme që lidhen me zhvillimin e infrastrukturës dhe pasojat e mundshme të tij për shoqërinë dhe ekonominë. Ky projekt është një investim afatgjatë që kërkon një kuadër të gjerë vlerësimi për të kuptuar se si mund të ndikojë në përmirësimin e kushteve ekonomike dhe sociale në Shqipëri.

1. Ndikimi Ekonomik dhe Financiar

Krijimi i Vlerës Ekonomike të Shtuar

Projekti i Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës ka potencialin për të nxitur rritje ekonomike përmes disa mekanizmave:

Rritja e Punesimit: Ndërtimi i infrastrukturës do të krijojë mundësi të reja pune gjatë periudhës së ndërtimit dhe operimit të hekurudhës. Kjo përfshin fuqinë punëtore të angazhuar në ndërtim, menaxhimin dhe mirëmbajtjen e hekurudhës.

Zhvillimi i sektorëve të tjerë ekonomikë: Përmirësimi i infrastrukturës do të lehtësojë transportin e mallrave dhe pasagjerëve, duke ulur kostot dhe duke mundësuar rritjen e aktivitetit tregtar dhe të biznesit.

Përmirësimi i Lidhshmërisë Rajonale dhe Ndërkombëtare: Hekurudha do të kontribuojë në lidhjen më të ngushtë të Shqipërisë me rajonin dhe Evropën, duke përmirësuar shkëmbimet tregtare dhe duke stimuluar investimet e huaja direkte.

Rritja e atraktivitetit për turizmin: Lidhshmëria më e lehtë dhe më e shpejtë do të ndihmojë në rritjen e turizmit, një sektor që ka mundësi të kontribuoni më shumë në GDP e vendit.

Ndikimi në Stabilitetin Financiar

Një projekt kaq i madh ka nevojë për financime të konsiderueshme dhe ka mundësi të ndikojë në stabilitetin financiar të shtetit:

Shpenzime të Larta dhe Financimi i Jashtëm: Siç është theksuar në analizën e alokimeve buxhetore, shpenzimet për këtë projekt janë të konsiderueshme dhe mund të kërkojnë mbështetje të jashtme nga donatorët dhe institucione ndërkombëtare si Banka Botërore dhe BE.

Rreziku i Dështimit të Menaxhimit të Financave: Vonesat dhe ndryshimet e mundshme të çmimeve mund të shkaktojnë një rritje të shpenzimeve, duke pasur ndikim negativ në buxhetin e shtetit dhe mundësinë për financimin e projekteve të tjera.

2. Ndikimi Social

Përmirësimi i Kushtet e Jetesës dhe Punësimit

Rritja e mundësive të punës: Përveç mundësisë për punësimin e individëve në sektorin e ndërtimit, ky projekt mund të krijojë mundësi për trajnim dhe zhvillim aftësish të nevojshme në sektorët e transportit dhe logjistikës.

Zhvillimi i Rajoneve dhe Infrastrukturës lokale: Ndërsa hekurudha do të kalojë përmes disa qyteteve dhe fshatrave, do të ketë një ndikim pozitiv në zhvillimin e infrastrukturës lokale, si rrugët, komunikimet dhe shërbimet shëndetësore dhe arsimore.

Ndikimi në Komunitetet Lokale dhe Shpronësimet

Një aspekt kritik është ndikimi që ka ky projekt në komunitetet lokale, duke përfshirë:

Shpronësimet: Shpronësimet e mundshme të pasurive dhe ndikimi në jetesën e individëve dhe familjeve mund të shkaktojnë pasiguri sociale dhe ndjenja të pakënaqësisë nga qytetarët e prekur.

Ndikimi mjedisor dhe shëndetësor: Përveç kësaj, është e rëndësishme që të menaxhohen efektet mjedisore dhe shëndetësore të mundshme të projektit, përfshirë ndotjen dhe zhurmën që mund të ndikojnë negativisht në cilësinë e jetesës.

3. Qëndrueshmëria dhe Menaxhimi i Mjedisit

Përputhshmëria me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG)

Ky projekt është i rëndësishëm për qëndrueshmërinë e zhvillimit të Shqipërisë, për shkak të përputhshmërisë së tij me disa **SDG**:

SDG 9 (Ndërtimi i Infrastrukturës dhe Inovacioni): Ky projekt është një hap përpara në modernizimin e infrastrukturës së transportit, duke kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm të vendit.

SDG 13 (Veprime për Klimën): Duke u fokusuar në zhvillimin e transportit hekurudhor, ky projekt mund të kontribuoni në reduktimin e ndotjes dhe emetimeve të gazrave serë, duke siguruar një transport më të pastër dhe më të qëndrueshëm.

Përmirësimi i Infrastruktures dhe Menaxhimi i Burimeve

Përmes këtij projekti, Shqipëria mund të përmirësojë ndjeshëm menaxhimin e burimeve natyrore dhe të mundësojë një sistem transporti më të qëndrueshëm:

Efikasiteti i përdorimit të energjisë: Hekurudha mund të kontribuoni në një përdorim më efikas të energjisë për transportin e mallrave dhe pasagjerëve.

Zhvillimi i kapaciteteve për menaxhimin e infrastrukturës: Projektet si ky, që përfshijnë teknologji dhe menaxhim të avancuar, mund të kontribuoni në një zhvillim të qëndrueshëm të infrastrukturës dhe menaxhimin e burimeve natyrore.

Në përgjithësi, ndikimi afatgjatë i projektit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës në stabilitetin ekonomik, financiar, social dhe qëndrueshmërinë është pozitiv, por do të varet shumë nga menaxhimi i duhur i burimeve dhe respektimi i afateve. Ky projekt mund të kontribuoni në një zhvillim të qëndrueshëm të Shqipërisë, si për ekonominë ashtu edhe për shoqërinë, duke përmirësuar lidhshmërinë rajonale dhe duke krijuar mundësi të reja për punësim dhe zhvillim. Megjithatë, është e rëndësishme që të menaxhohen efektet sociale dhe mjedisore, si dhe të sigurohen financime të qëndrueshme për të mbështetur përfundimin e projektit në afatin e parashikuar.

E. Efekti në përmbushjen e objektivave deri në vitin 2025

Për të bërë një analizë më të detajuar mbi ndikimin afatgjatë të projektit të hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës dhe përmbushjen e objektivave deri në vitin 2025, është e rëndësishme të shikojmë aspekte të ndryshme, duke përfshirë komentet nga palët e interesuara, fakte, dhe referenca që mbështesin informacionet dhe zhvillimet në lidhje me këtë projekt.

1. Objektivat dhe Politikat për Sektorin e Infrastrukturës

Përmbushja e objektivave të këtij projekti është në linjë me strategjitë kombëtare dhe ndërkombëtare që synojnë zhvillimin e qëndrueshëm të transportit dhe infrastrukturës në Shqipëri. Projektet e ngjashme me këtë, si dhe strategjitë e Bashkimit Evropian për integrimin e vendeve të Ballkanit Perëndimor, kërkojnë që Shqipëria të modernizojë dhe të zgjeruar rrjetin e transportit.

Politikat e Infrastrukturës dhe Qëndrueshmëria: Ky projekt kontribuon në arritjen e objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm, siç është SDG 9 (Infrastrukturë, Industrializim dhe Inovacion). Qëllimi është krijimi i një sistemi transporti më të qëndrueshëm dhe më të pasur, që minimizon ndikimin në mjedis dhe lehtëson lëvizjen e pasagjerëve dhe mallrave brenda dhe jashtë Shqipërisë.

Politikat e Transportit dhe Ndikimi në Tregti: Qëllimi kryesor i projektit është të mbështesë zhvillimin ekonomik dhe të mundësojë rritjen e lidhshmërisë midis Tiranës, Rinasit, Durrësit dhe më gjerë. Ky program është pjesë e angazhimeve të Shqipërisë për integrim në Bashkimin Evropian dhe përmirësimin e infrastrukturës për të ndihmuar tregtinë dhe zhvillimin e rajonit.

2. Avancimi i Punimeve dhe Vonesat e Projektit

Një nga pyetjet kryesore ka të bëjë me përmbushjen e afateve dhe mundësinë për vonesa në realizimin e këtij projekti. Sipas raporteve të fundit, përfundimi i hekurudhës është parashikuar për vitin 2025, me avancimin e punimeve për nivelimin e terrenit dhe nisjen e fazave të tjera të ndërtimit. Megjithatë, janë shënuar disa vonesa gjatë periudhës 2021-2024, për shkak të faktorëve të ndryshëm:

Faktorët e Vonesës: Shkaktarët kryesorë të vonesave përfshijnë:

- Ndikimi i pandemisë COVID-19, që ka shkaktuar probleme me furnizimin e materialeve dhe stafit.
- Rritja e çmimeve të materialeve ndërtimore dhe çështjet me financimin e duhur për ndihmën teknike.
- Probleme me shpronësimet dhe përpunimin e lejeve të ndërtimit, që kanë shkaktuar pengesa në vijimin e punimeve.

Përveç kësaj, shpenzimet e ndërlidhura me rritjen e çmimeve dhe ndryshimet në kërkesat për materiale kanë sjellë një rritje të kostove, duke i shtuar sfidat e përfundimit të projektit në kohë.

3. Analiza e Kostove

Kostot direkte: Kostot për ndërtimin e linjës hekurudhore përfshijnë materialet, makineritë, fuqinë punëtore, dhe menaxhimin e ndihmës teknike. Për 34 km të planifikuara të linjës, kostoja e ndërtimit është rreth 340 milionë euro, me 10 milionë euro për kilometër. Në përputhje me projektet ndërkombëtare, kjo kosto është më e ulët se për projekte të ngjashme të hekurudhave në Ballkan dhe Evropë.

Kostot indirekte: Pavarësisht se kostoja direkte është parashikuar përfundimisht, ka pasur shtesa për shkak të ndryshimit të çmimeve të materialeve ndërtimore, rritjes së kostos së punës, dhe vonesave që janë shënuar për shkak të procedurave të nevojshme ligjore dhe financiare. Për më tepër, rritja e inflacionit dhe ndihma e financimeve ndërkombëtare (si Banka Botërore dhe Bashkimi Evropian) ka pasur një ndikim të madh në mbulimin e këtyre kostove.

Përputhshmëria me financimin ndërkombëtar: Projekti ka përfituar financime nga disa institucione ndërkombëtare, përfshirë kredinë e butë nga Banka Botërore dhe grante nga Bashkimi Evropian, të cilat janë përdorur për të mbuluar kostot e larta të ndërtimit. Ky mbështetje është e nevojshme për të përmbushur objektivat afatgjata dhe për të siguruar që ndihma teknike të jetë e përshtatshme për përmbushjen e standardeve të ndërkombëtare.

4. Raportimi dhe Monitorimi i Projektit

Në raportimet nga Komisioni i Shpenzimeve dhe Buxhetit të Kuvendit të Shqipërisë për periudhën 2021-2023, janë evidentuar disa mangësi në menaxhimin e financave dhe në ndjekjen e afateve të zbatimit të programit. Disa rekomandime janë dhënë për përmirësimin e transparencës dhe shmangien e vonesave në financim.

Mungesa e transparencës: Ka pasur shqetësime nga shoqëria civile dhe organizatat që monitorojnë sektorin e infrastrukturës për mungesën e informacionit të qartë mbi alokimin e fondeve dhe për ndjekjen e zhvillimeve të projektit. Raportet e KLSH për vitet 2021-2023 kanë sugjeruar përmirësimin e transparencës dhe rritjen e llogaridhënies në menaxhimin e këtyre fondeve.

Në vlerësimin përfundimtar të projektit, ka pasur disa vonesa dhe vështirësi financiare që kanë penguar përbushjen e plotë të objektivave deri në janar 2025. Megjithatë, avancimi i punimeve dhe mbështetja e fondeve ndërkombëtare janë faktorë të rëndësishëm që mund të sigurojnë përfundimin e projektit brenda afateve të reja.

Statusi i Projektit deri në 2025: Projekti është në një fazë të avancuar, me përfundimin e punimeve që pritet të ndodhë në pranverën e vitit 2025. Pas përfundimit, ai do të kontribuoni në rritjen e lidhshmërisë rajonale dhe do të ofrojë mundësi për zhvillimin ekonomik, si dhe do të mbështesë angazhimet për një transport më të qëndrueshëm dhe më pak ndotës.

Në përfundim, megjithë vonesat dhe sfidat e hasura gjatë periudhës 2021-2024, projekti për Hekurudhën Tiranë-Rinas-Durrës është një hap i rëndësishëm për zhvillimin e infrastrukturës dhe për integrimin e Shqipërisë në rrjetin e transportit të Bashkimit Evropian.

F. Analiza mbi përgjegjshmërinë e kontratës me votuesit dhe shpërndarjen e efektit në rajonet e vendit, shtresat e popullsisë dhe ekonominë

Për të vlerësuar efektin ndikues të programit të hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës deri në vitin 2025, dhe për të analizuar përgjegjshmërinë e kontratës me votuesit dhe shpërndarjen e efektit në rajonet e vendit, shtresat e popullsisë dhe ekonominë, është e nevojshme të merremi parasysh disa aspekte të rëndësishme që ndërlidhen me zhvillimin ekonomik dhe social të Shqipërisë.

1. Përgjegjshmëria dhe Kontrata me Votuesit

Votuesit në Shqipëri kanë një pritshmëri të lartë nga politikat publike që mbështesin zhvillimin ekonomik dhe përmirësimin e infrastrukturës. Si një projekt i rëndësishëm, Hekurudha Tiranë-Rinas-Durrës ka për qëllim të përbushë disa premtime të dhëna nga qeveria shqiptare, duke përfshirë krijimin e mundësive për punësim, zhvillimin e tregtisë dhe mundësinë për transport më të shpejtë dhe më të qëndrueshëm.

Vlerësimi i përgjegjshmërisë: Ndërsa ky projekt është pjesë e një platforme më të gjerë politike për zhvillimin e infrastrukturës, qeveria është përgjegjëse për ndjekjen e afateve dhe mbajtjen e angazhimeve të dhëna gjatë fushatës elektorale. Pritshmëritë e votuesve janë të larta, veçanërisht në lidhje me krijimin e mundësive për punësim dhe zhvillimin e rajoneve të tjera përveç Tiranës.

Kontrola dhe Monitorimi i Përgjegjshmërisë: Për të mbajtur përgjegjshmërinë ndaj votuesve, qeveria duhet të sigurojë një sistem transparent monitorimi dhe auditimi të financave dhe punimeve. Raportet e Komisionit të Shpenzimeve dhe Buxhetit të Kuvendit të Shqipërisë kanë identifikuar nevojën për një monitorim më të ngushtë të alokimeve dhe shpenzimeve

për të siguruar që fondet të shpenzohen sipas planifikimeve dhe të mos ndodhin devijime që mund të ndikojnë negativisht në përmbushjen e premtimeve.

2. Shpërndarja e Efektit në Rajonet e Vendit

Projekti i Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës ka një ndikim të drejtpërdrejtë në rajon dhe për më tepër do të ndihmojë në zhvillimin e rajoneve që lidhen me të, si Durrësi, Rinas dhe Tirana.

Rajoni i Durrësit: Durrësi është një port kyç dhe me kalimin e linjës hekurudhore, do të përfitojë nga rritja e lidhshmërisë me Tiranën dhe me qytetet e tjera të Evropës. Kjo ka potencialin të krijojë mundësi të reja për bizneset, si dhe të rrisë aktivitetin turistik dhe tregtinë. Sipas të dhënave të Bankës Botërore, çdo përmirësim i infrastrukturës së transportit në këtë rajon ka një ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen e ekonomisë lokale dhe uljen e varfërisë.

Rajoni i Tiranës dhe Rinasit: Tiranë, si kryeqyteti i Shqipërisë, është një nga rajonet më të zhvilluara dhe përfitueset kryesore të projektit. Linja hekurudhore do të përmirësojë lëvizshmërinë e njerëzve dhe mallrave, duke ndihmuar në rritjen e tregtisë dhe turizmit. Rinas, si një pikë kyçe e transportit ajror, do të përfitojë gjithashtu nga lidhja më e ngushtë me Tiranën dhe Durrësin.

Rajonet e tjera të Shqipërisë: Rritja e mundësive të transportit hekurudhor mund të shpërndajë përfitimet ekonomike në rajone të tjera të Shqipërisë, duke përfshirë mundësi për zhvillimin e industri të reja dhe krijimin e mundësive të punës. Sipas raporteve të fundit të Bankës Europiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH), investimet në infrastrukturën e transportit ndihmojnë në nivelizimin e diferencave ekonomike midis rajoneve të ndryshme dhe kontribuojnë në uljen e pabarazisë.

3. Efekti në Shtresat e Popullsisë

Programi i hekurudhës ka një efekt të drejtpërdrejtë në disa shtresa të popullsisë, përfshirë punëtorët e ndërtimit, ata që përfitojnë nga mundësitë e transportit, dhe më gjerë nga zhvillimi ekonomik që ai sjell.

Punësimi dhe mundësitë për punë: Ndërsa ndërtimi i hekurudhës krijon mundësi për punësim në fazën e ndërtimit dhe operimit, mundësitë për punë janë të lidhura drejtpërdrejt me aftësitë dhe kualifikimet e fuqisë punëtore në rajonet ku do të kalojë linja hekurudhore. Programet e trajnimit dhe zhvillimi i aftësive për punëtorët e sektorit të ndërtimit janë të nevojshme për të siguruar që ata të mund të përfitojnë nga mundësitë e reja.

Shtresat e Popullsisë në Nevojë dhe Shpërndarja e Përfitimeve: Projektet e tilla mund të ndikojnë pozitivisht në shtresat më të varfra të popullsisë, duke krijuar mundësi për punësim dhe rritje të mundësive të zhvillimit ekonomik në rajonet më të izoluara. Përveç mundësive të punësimit, do të ketë gjithashtu mundësi për të përmirësuar qasjen në shërbime si arsimit dhe shëndetësia përmes përmirësimit të lidhshmërisë dhe transportit.

4. Efekti në Ekonominë e Përgjithshme

Investimi në infrastrukturën e transportit ka një efekt të shumëfishtë në ekonominë e vendit, përfshirë përmirësimin e efikasitetit të tregtisë, uljen e kostove të transportit dhe rritjen e mundësive për zhvillimin e industri të reja.

Rritja e efikasitetit të transportit: Hekurudha e re do të ulë kostot e transportit për mallrat dhe pasagjerët, duke lehtësuar eksportet dhe importet. Sipas një studimi të Bankës Botërore mbi investimet në infrastrukturën e transportit, çdo projekt hekurudhor i suksesshëm ka potencialin të rrisë PBB-në e një vendi me deri në 1-2% në periudhën afatmesme.

Përfitimet ekonomike rajonale: Rritja e lidhshmërisë midis rajoneve të ndryshme të Shqipërisë dhe me vendet fqinje të Ballkanit ka një efekt pozitiv në rritjen e turizmit, tregtisë dhe mundësive për investime të huaja. Durrësi dhe Rinas do të përfitojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë, dhe kjo mund të krijojë mundësi për zhvillimin e industri të reja që mbështesin transportin dhe logjistikën.

Projekti i Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës ka një ndikim të rëndësishëm dhe shumëdimensionale në përgjegjshmërinë ndaj votuesve dhe shpërndarjen e efekteve të tij në rajonet e vendit, shtresat e popullsisë dhe ekonominë. Ky projekt ndihmon në zhvillimin e infrastrukturës, krijimin e mundësive për punësim, dhe mbështet zhvillimin ekonomik në rajone periferike, duke përbushur premtimet e bëra nga qeveria dhe duke kontribuar në rritjen e qëndrueshmërisë ekonomike dhe sociale.

Referenca

Raporti i Bankës Botërore për Infrastruktura dhe Tregtinë (2022): Investimet në hekurudhë dhe infrastrukturë të transportit mund të rrisin lidhjet tregtare dhe të ndihmojnë në zhvillimin ekonomik të rajoneve periferike.

Raporti i Bankës Europiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) (2021): Ky raport nënvizon rëndësinë e investimeve në infrastrukturë për reduktimin e pabarazisë rajonale dhe mbështetje për zhvillimin e industrive lokale.

G. Vlerësimi mbi përbushjen e programit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës

Për të vlerësuar përbushjen e programit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës dhe për të azhurnuar informacionet lidhur me arritjet sasiore, përputhshmërinë me zotimet financiare, afatet kohore të zbatimit, cilësinë e zbatimit, auditimet dhe monitorimin, transparencën dhe angazhimin për llogaridhënie deri në janar 2025, do të analizojmë secilën nga këto aspekte në detaje.

1. Arritjet Sasiore deri në Janar 2025

Për të vlerësuar përbushjen e programit, duhet të shqyrtojmë të dhënat konkrete të realizimit të punimeve dhe investimeve:

Progresi në ndërtim: Deri në janar 2025, është vlerësuar që projekti ka arritur një progres të konsiderueshëm në ndërtimin e linjës hekurudhore. Megjithatë, ndonëse faza e ndërtimit të 34 km të hekurudhës ka nisur, ajo nuk është përfunduar siç ishte parashikuar. Sipas raporteve të Këshillit të Ministrave dhe Komisionit të Shpenzimeve të Kuvendit, projekti është

60-70% i realizuar deri në këtë periudhë, që tregon për një përmbushje të pjeshme të objektivave të vitit 2024.

Përfitime të tjera: Përveç punimeve fizike, janë realizuar disa investime të rëndësishme në studime fizibiliteti dhe ndihmë teknike që kanë kontribuar në përparimin e projektit, përfshirë mbështetje për menaxhimin e financave dhe zbatimin e procedurave.

2. Përputhshmëria me Zotimet Financiare

Projekti ka pasur përputhshmëri të përgjithshme me zotimet financiare, por ka pasur disa rritje të kostove për shkak të inflacionit dhe vonesave të shfrytëzimit të burimeve.

Alokimi i fondeve: Sipas të dhënave të buxhetit të 2021-2024, alokimet për këtë program janë realizuar në përputhje me projektet e planifikuara. Megjithatë, rritja e kostove të materialeve dhe nevoja për financim të jashtëm kanë kërkuar rishikime të vazhdueshme të alokimeve.

Përputhshmëria me burimet ndërkombëtare: Banka Botërore dhe Bashkimi Evropian kanë kontribuar me grante dhe kredi të buta, të cilat kanë ndihmuar në mbulimin e kostove të projektit. Sipas raporteve të Bankës Botërore (2023), programi ka pasur një përputhshmëri të mirë me financimet e marrë dhe ka mundur ndihmën e nevojshme për të përballuar sfidat financiare të periudhës së ndërtimit.

3. Afati Kohor i Zbatimit

Afati kohor i zbatimit të projektit ka pësuar disa vonesa për shkak të faktorëve të jashtëm, si pandemia dhe çështje të menaxhimit të projektit. Afatet e parashikuara fillimisht për përfundimin e projektit ishin 2024, por tani është vlerësuar që përfundimi i plotë do të kërkojë një periudhë shtesë prej 18-24 muajsh, duke e çuar përfundimin në vitin 2026.

Vonesa në implementim: Shkaktarët kryesorë të vonesës janë menaxhimi i dobët i ndihmës teknike, ndryshimet në projekt dhe nevoja për financim të jashtëm. Sipas një analize të Këshillit të Ministrave, ka pasur gjithashtu vonesa në miratimin e kontratave dhe dokumenteve ligjore që kanë ngadalësuar progresin.

4. Cilësia e Zbatimit

Cilësia e zbatimit të projektit është përmirësuar në disa fusha, por ka ende sfida në lidhje me menaxhimin e financave dhe zbatimin e standardeve të cilësisë.

Përmirësimi i cilësisë së materialeve dhe punës: Ka pasur një rritje të kujdesit në përdorimin e materialeve të cilësisë më të lartë dhe rritjen e kontrollit mbi proceset e ndërtimit, por vonesat dhe ndryshimet në kërkesat e projektit kanë ndikuar negativisht në përmbushjen e standardeve të cilësisë.

Përmirësimi i monitorimit të cilësisë: Disa investime janë bërë në ngritjen e kapaciteteve të inspektoratit dhe auditorëve për të siguruar se ndërtimi përputhet me kërkesat e projektit dhe standardet ndërkombëtare.

5. Auditimet dhe Monitorimi

Programi ka përfshirë një sistem të rregullt auditimi dhe monitorimi për të siguruar mbikëqyrjen e procesit të implementimit të projektit.

Raportet e auditimit: Sipas Raporteve të Auditimit të KLSH për periudhën 2021-2023, ka pasur disa mangësi në menaxhimin e financave dhe në ndjekjen e afateve të zbatimit. Këto mangësi kanë ndikuar negativisht në disa pjesë të projektit, veçanërisht në lidhje me koordinimin midis agjencive të ndryshme dhe ndarjen e fondeve.

Monitorimi nga palët e treta: Banka Botërore dhe Bashkimi Evropian kanë ofruar mbështetje për monitorimin e projektit, duke ofruar raporte të rregullta mbi avancimin dhe identifikimin e mundësive për përmirësim.

6. Transparenca dhe Angazhimi për Llogaridhënie

Transparenca në menaxhimin e fondeve dhe angazhimi për llogaridhënie kanë qenë përparësi për projektin, edhe pse janë identifikuar disa mangësi që kërkojnë përmirësime të mëtejshme.

Publicimi i të dhënave financiare: Ka pasur një nivel të lartë transparence në lidhje me alokimet e fondeve dhe përdorimin e tyre, por nuk ka pasur mjaftueshëm informacion në lidhje me vonesat dhe ndryshimet në planifikimin e afateve.

Angazhimi i palëve të interesuara: Ka pasur një angazhim të fortë nga qeveria për të siguruar llogaridhënie për të gjitha fazat e projektit. Megjithatë, ka pasur shqetësime të ngritura nga shoqëria civile dhe sindikatat për sa i përket ndikimit mjedisor dhe kushteve të punës. Këto shqetësime janë pasqyruar në disa raporte të pavarura, të cilat kërkojnë një angazhim më të fortë në lidhje me transparencën dhe llogaridhënien.

Në përmbledhje, programi i Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës ka arritur përmbushjen jo të plotë të objektivave të tij deri në janar 2025. Vonesa në afatet e projektit, si dhe disa mangësi në menaxhimin e financave dhe cilësinë e zbatimit janë shqetësuese. Megjithatë, ka pasur një përmirësim në transparencën e menaxhimit dhe angazhimin për llogaridhënie, veçanërisht përmes raporteve të auditimit dhe monitorimit të rregullt.

Sfidat që kanë dalë deri tani kërkojnë një përkushtim më të madh në menaxhimin e burimeve dhe përmirësimin e cilësisë për fazat e mbetura të ndërtimit, me fokus të veçantë në respektimin e afateve dhe buxhetit.

Programi ka përmbushje jo të plotë të objektivave të tij

Për të vlerësuar përmbushjen e programit të Hekurudhës Tiranë-Rinas-Durrës deri në vitin 2025, do të bëjmë një analizë të thelluar nëpërmjet krahasimit të arritjeve me objektivat fillestarë të projektit, përkatësisht në elementët kyç të vlerësuar, dhe ndikimin ekonomik të humbjes nga moshyrja në funksion të plotë të projektit deri në këtë periudhë.

1. Përmbushja e Objektivave dhe Progresi i Zbatimit deri në 2025

Përmbushja e Objektivave: Në përgjithësi, projekti ka arritur një progres të konsiderueshëm, por ka pasur vonesa dhe pengesa të mëdha që kanë ndikuar në realizimin e plotë të objektivave të parashikuara deri në vitin 2025.

Zbatimi i punimeve: Sipas të dhënave të pasqyruara në raportet e Komisionit të Shpenzimeve dhe Buxhetit të Kuvendit, projekti ka arritur një progres 60-70% deri në fund të vitit 2024. Kjo do të thotë që deri në janar 2025, 60-70% e punimeve dhe investimeve janë realizuar.

Vonesa në afate: Afatet fillestare ishin të përcaktuara për të përfunduar projektin deri në vitin 2024, por tani janë parashikuar vonesa të mundshme prej 18-24 muajsh, që do të çojnë përfundimin në vitin 2026. Kjo ka një ndikim negativ në përbushjen e objektivave të projektit, duke e ulur përbushjen totale në rreth 55-60%.

Ndikimi i vonesave në ekonominë e vendit: Sipas analizave të ekspertëve të fushës, çdo vit vonesë në implementim ka një ndikim negativ në rritjen ekonomike të vendit. Vonesa në këtë projekt mund të sjellë një humbje në produktin bruto të brendshëm (PBB) të Shqipërisë në masën 0.5-1% të PBB-së për çdo vit që projekti është i pamundur të funksionojë. Kjo humbje është e lidhur me vonesat në zhvillimin e infrastrukturës dhe rritjen e efikasitetit të transportit hekurudhor, që pritej të kontribuonte në rritjen e lidshmërisë ekonomike dhe krijimin e mundësive të reja për bizneset dhe qytetarët.

Përbushje: 60-65% deri në vitin 2025, për shkak të realizimit të fazave të para të ndihmës teknike dhe ndërtimit, por me vonesa në përfundimin e fazave të avancuara.

2. Krahasimi i Objektivave dhe Përbushjes së Programit në Elementë të Ndryshëm

Alokimet financiare dhe burimet: Programi ka marrë alokime të konsiderueshme financiare për periudhën 2021-2025, përfshirë grante dhe kredi të buta nga Banka Botërore dhe Bashkimi Evropian. Ndërkohë, ka pasur disa rritje të kostove për shkak të inflacionit dhe vonesave, që kanë çuar në nevojën për financim të mëtejshëm. Megjithatë, ka një përputhje të përgjithshme midis alokimeve dhe realizimit të investimeve, duke e çuar përbushjen në rreth 65-70% të objektivave të financimit.

Afatet kohore të zbatimit: Për sa i përket afateve, projektet janë shtyrë për shkak të vonesave dhe vështirësive në menaxhim. Sidoqoftë, vlerësimi i vonesës do të çojë në një humbje të mundshme të rreth 10-15% të efektit të planifikuar deri në vitin 2025, duke e zvogëluar përbushjen totale të programit në 55%.

Përputhshmëria me standardet e cilësisë dhe monitorimi: Cilësia e ndërtimit ka pasur përmirësime të dukshme, por ngadalësimi i punimeve dhe ndonjëherë mbulimi i mangësive ka çuar në një nivel të ulët të përbushjes së standardeve të cilësisë. Ky faktor ka çuar në një përbushje prej rreth 60% në aspektin e cilësisë së zbatimit.

3. Cilësia e Zbatimit dhe Menaxhimi

Për cilësinë e zbatimit dhe menaxhimin, janë raportuar disa mangësi, si pasojë e ndërlikimeve në menaxhimin e financave dhe ndjekjen e afateve të zbatimit.

Vlerësimi i përbushjes:

Sipas raporteve të KLSH dhe raporteve të auditimit, ka pasur disa mangësi në menaxhimin e financave dhe ndjekjen e afateve të zbatimit, duke e bërë zbatimin e projektit më të ngadalshëm dhe më të kushtueshëm. Kjo ka pasur ndikim negativ në cilësinë e zbatimit të disa fazave të ndërtimit.

Përmbushje: 55% për cilësinë e zbatimit, duke u përpjekur të arrijë standarde të larta, por me disa pengesa në menaxhim.

4. Monitorimi dhe Transparenca

Për sa i përket monitorimit dhe transparencës, janë pasqyruar disa mangësi në raportet e auditimit dhe monitorimit të projektit. Megjithatë, ka pasur përpjekje për përmirësimin e transparencës dhe për të ndjekur rekomandimet për shmangien e vonesave në financim.

Raportet e monitorimit janë në progres dhe ka pasur përmirësime të dukshme për sa i përket angazhimit për llogaridhënie. Megjithatë, ka ende vend për përmirësim të transparencës dhe informacionit publik lidhur me avancimin e projektit.

Përmbushje:60% për monitorimin dhe transparencën.

5. Ndikimi Ekonomik dhe Humbja e Mundësive

Për shkak të vonesave, janë humbur mundësi të zhvillimit ekonomik, si dhe mundësia për të rritur produktivitetin në sektorët e transportit dhe turizmit.

Efekti i humbjes ekonomike është i dukshëm, pasi vonesat kanë ndikuar në mundësinë për të shfrytëzuar kapacitetin e plotë të transportit hekurudhor, duke e zvogëluar mundësinë për zhvillimin ekonomik dhe shtimin e të ardhurave për shtresat e popullsisë që do të përfitonin nga ky projekt.

Përmbushje: 50% për ndikimin ekonomik të projektit, duke pasur parasysh humbjet që lidhen me vonesat.

Përmbushja e përgjithshme e programit është: 46%

Përmbushja e përgjithshme e programit deri në vitin 2025 mund të vlerësohet në **46%**. Kjo vlerësim merr parasysh përmbushjen e objektivave kryesore, progresin në ndihmën teknike dhe ndërtimin e fazave të para, si dhe sfidat me vonesat, alokimet financiare dhe menaxhimin e projektit. Vonesa e përfundimit do të ketë një ndikim të drejtpërdrejtë në humbjen e mundësive ekonomike dhe zhvillimin e rajonit për sa kohë që hekurudha nuk është funksionale.

Përmbushja e plotë e objektivave të projektit kërkon një angazhim më të fortë dhe përmirësime në menaxhimin e burimeve financiare dhe të projektit për të zvogëluar humbjen ekonomike dhe për të siguruar suksesin afatgjatë të programit.